

Nyomorgó diákok.

(Saját tudósítónktól.) A főiskolákon megkezdődött a beiratás — a tudományegyetem quaesturájában már elseje óta naponként száz meg száz diák tolong, hogy még a „kényelmes“ napokban tulessék a beiratkozás oktatásának komplikált, bürokratikus célszerűségeivel szemfélelkező megnehezített formáságain. Mert a későbbi napokban még egyre jobban fog nőni az áradat: a legtöbben még várnak, itt-ott néhány céltalanul ögyelgő, jobbra-balra szimatoló kopott diákokat látni az előcsarnokban s a beiratkozók tulnyomó része egész nap lótfut a városban, hogy előteremtse a tandíjat. Hetvenöt korona rettentő sok pénz a főiskolai diákok legtöbbszörének — ehhez járulnak még a különböző illetékek: egyesületi-, könyvtár- és kórház-díjak, amelyeknek lefizetése kötelező, az elsőéveseknek — a „gólyáknak“ — még külön beiktatási díjat is kell fizetniük, az év végén pedig jönnek a vizsgadíjak, amelyeket megint horribilis módon felemeltek.

Mindezek tetejébe pedig élni is kell valahogy: a diákok nagyobb része vidéki fiú, aki otthonról legtöbbször semmi támogatást sem kap, sőt számtalan esetben egész családját is önmaga kénytelen eltartani. De miből? Tanításból, ügyvédi irodában való irnokoskodásból, a legkülönbözőbb hivatalokban végzett díjnok-munkából — csupa olyan foglalkozásból, melyet éppen az óriási kínálat s a jelentkezők kétségbeesett versénye folytán a lehető legrosszabbul fizetnek.

A diáknymor Budapest speciális viszonyainak legszomorubb specialitása: a külföldön mindenütt a diákság tulnyomó része a jó módú osztályokból kerül ki, mert például Német-, Francia- Angolországban s az északi kis országokban értelmiségi pályára menni némileg fényűzés számba megy, ami csak a vagyonosabb családok fiainak s azok közül is csupán a hivatottabbaknak való. Nálunk ellenben az értelmiségi pályákat azok ösztönlik el, akik a társadalom legsenyvedőbb csoportjaiból: a beamter-rétegekből kerülnek ki s akik azután a főiskolai életbe is magukkal viszik nyomorra predesztináltságukat, hogy hosszú éveken keresztül — amíg valahogy jobbra fordul a helyzetük, vagy amíg egészen lezüllesznek — ők alkossák az ugynevezett intelligens proletariátus szomorú kasztját...

Az új iskolai év kezdetével megnyílik a hüvösvölgyi diákpenszió, mely a főváros szociálpolitikai ügyosztályának jóvoltából létesült. A telep száznegyven szobája három-négyszáz diáknak fog olcsó és tiszta otthont nyújtani — kétségkívül nagy eredmény, de nem szabad elfelejtenünk, hogy egyedül a tudományegyetemnek évente 7—8000 hallgatója van, akiknek tulnyomó része a legszomorubb anyagi viszonyok között tengődik.

A szociális gondoskodásnak itt sokkal nagyobb arányokban kellene megnyilvánulnia — sajnos, azonban az ügyosztálynak nincsen pénze, a kormány meg mindenféle szociálpolitikai akciótól irtózik — ami pedig magát az egyetemet illeti, alább meg fogjuk látni, miként gondoskodik maga a szuverén Alma Mater a diákjairól...

(A diáknymor statisztikája.)

A budapesti diáknymorról néhány év előtt igen kimerítő statisztikai felvételt készített egyik főiskolai egyesületünk, a Galilei-Kör, melyet az ifjan elhunyt Bosnyák Béla, az OMKE titkára dolgozott fel. Ez a statisztikai anyag pontosság és részletesség tekintetében eddig a világon egyedül áll, bár szintén csak igen kevés (806) diák életviszonyairól szolgál adatokkal. Ezekből most csupán néhány kiragadott számot említünk fel, hogy azután beszámoljunk közvetlen tapasztalatainkról, melyeket a diákproletariátus körében szereztünk.

Az idegenben lakó diákok 43,8%-ának havi jövedelme nem nagyobb száz koronánál — köztük sokan vannak olyanok, akik 30—50—75 koronából tartják el magukat. A jövedelmi források: tanítás és iroda, sok esetben mind a kettő, kivételesen egyéb foglalkozás is. Volt olyan, aki „ujságírással“ foglalkozott: vidéki lapokba három koronáért írt cikkeket. A kenyérkereső munka a diákok felétől napi négy órát von el, az ügyvédi irodában dolgozók-

tól átlag napi 6—7 órát. Az óránkénti fizetés 10 fillér — 1 korona között ingadozik, az irodai fizetések 60%-a óránkénti 50 fillér vagy kevesebb. A diákok háromötöde albérlésben lakik és legtöbbször husz-harminc koronát fizet havonként a lakásért vagy ágyért. A lakásviszonyok higiéniai szempontból türethetetlenek: nyolcszázhat diák közül 32-en negyed-ötödmagukkal, 13-an hatod- és többedmagukkal laknak együtt egy szobában, többen ablak nélküli szobában alusznak és így tovább. Az idegenben lakók kétharmada naponta legfőljebb két koronát költ étkezésre, sokan adósságokkal küzdenek, ami 17 esetben meghaladja az 1000 koronát.

(A „nyaraló“ diákok.)

Az iskolai év végével többszörre megszűnnek a tanítódiaékok „kondíciói“: ha a tanítvány átment a vizsgán, akkor nincs szükség a korrepetitorra, ha pedig megbukott, akkor a szülők elcsapják a korrepetitort és a pótvizsgára mással készítetik elő a gyermeküket. Ezért van, hogy nyáron a filozófterek helyzete a legszomorubb. A bölcsészeti fakultás olvasó-termében naponta valóságos kis forradalmak játszódnak le: borotvátalan arcú, bajszos tanárjelöltek hangosan panaszozzák a sorsukat s vitatkoznak, hogy kit tegyenek mindezt felelőssé. Sokan vidékről jönnek fel abban a reményben, hogy a fővárosban kapnak majd állást — egyikük valahonnan husz koronát szerzett kölcsön s abból tengődött három hétig, amíg végre is hazament, mert nem tudott órát találni.

Egy vidéki gimnázium havi 40, mondd negyven koronát ajánlott egy filozopternek, akinek alapvizsgálója van és nyolc féléven keresztül nyilvános iskolában tanított.

Egy huszonnyolc éves bölcsészethallgató azt hibáztatja, hogy a filozófiai fakultáson a vizsgák nem kötelezők: ezért van, hogy a diákok legnagyobb része elhanyagolja a tanulmányait és valósággal megöregszik anélkül, hogy a diplomát meg tudná szerezni. Beszéltem egy rendkívüli orvostanhallgatóval, aki egy császári és királyi kamarás, német birodalmi lovag fiát tanította féléven keresztül, de fizetést nem kapott: tavaly szeptemberben feljött Pestre, hogy letegye az érettségit, de a vizsgadíjat nem tudta lefizetni, mert a lovag úr most sem fizetett — a dolog pörre került és még most is húzódik, a diák pedig egy évet elveszített.

Az ügyvédi irodákban kevés munka van nyáron s a főnök urak legtöbbször felmondanak az irnokoknak, akiket egész éven át dolgoztattak s a kamara tilalma ellenére majdnem minden egyes esetben vasárnap is bentartottak az irodában, mert a kevés munka elvégzésére nyáron még olcsóbb munkaerőt kapnak: az orvostanhallgatók közül sokan jelentkeznek ilyen tájban s a szünet idejére kiturják nyomoruságos állásaikból jogász-kollégáikat. A joghallgatók egy része ezután hivatalokba szorul: a fővároszhoz, a Máv.-hoz, a postatakarékpénztárhoz, ahonnét nyár elején néhányan mindig elszállingóznak.

Még legkedvezőbb a műegyetemi hallgatók helyzete. Az ugynevezett kulturmérnökök aránylag könnyen találnak alkalmazást a vasutnál, többször vidéken, ami néha 7—8 korona napidíjjal jár. Az építészek azonban az általános pangás következtében sehogyan sem boldogulnak, a gépészeknek már valamivel jobb a sorsuk, de a vegyész mérnökök megint 3—4 koronás napidíjért dolgoznak a gyárakban. A műegyetem környékén a tipikus diáklakások többszörre füresek: a vidékiek rendszerint jóbmódú fiúk, akik hazautaznak csakugyan nyaralni, nem úgy, mint szegényebb sorsú kollégáik, akiknek a nyár a rosszabb megélhetési viszonyok, s az összeszerzendő beiratási- és vizsgadíjak folytán még nagyobb gondokat jelent, mint a „szezon“.

(Mit csinálnak a segítő-egyesületek?)

A diákok nyomorának pillanatnyi enyhítése elsősorban a segítő-egyesületek feladata lenne. Minden fakultásnak s a műegyetemnek és a gyógyszerész-hallgatóknak külön segítő-egyesületeik vannak, amelyek azonban nevétségesen csekély arányokban segítyezik a hallgatókat.

A „Joghallgatók Segítő-Egyesülete“ évi hétézer korona budget-vel dolgozik, nyáron azonban

szünetel a munkássága, ugyszintén a „Kir. József-Műegyetemi Segély-Egylet“-é is. A „Mensa“ (24.000 korona évi budget) a nyár folyamán hasonlóképpen zárva volt. Az „Általános Egyetemi Segítő-Egyesület“ házaiban néhány protekciós ember kap a nyár folyamán olcsó lakást és ellátást, az egyikben például egy vidéki tanár lakik, a jelentkező igazi filozoptereknek pedig azt mondják, hogy minden hely be van töltve. (Az egyesület évi 2000 korona államségélyt kap.) A „Gyógyszerészhallgatók Segély- és Önképző-Egyesülete“ az elmúlt évben mindössze tizennyolc tagját segítette.

A „Bölcsészethallgatók Segítő-Egyesülete“ nyáron csupán állásközvetítéssel foglalkozik. Az év folyamán tizkoronás havi segélyek és néhány maximum 60 koronás kölcsön formájában 3314 koronát adott ki. Az állásközvetítés azonban szintén nem virágzik; néhány foglalkozás nélküli filozopter ödög naponkint az irodában, várva a jószerencsét, s néha élesen kifakadva a vezetőségeken. Itt-ott vádak hangzanak el, amelyek néha borzalmas érdekes dolgokra világítanak rá. A vádakkal és a diáknyomor speciális titkaival majd külön cikkben foglalkozunk.